

Jakab László[✦]

A Légierő Művelettámogatási Tanszék szerepe a repülő-műszaki hallgatók NATO integrációs felkészítésében

DOI 10.17047/HADTUD.2020.30.1.132

A cikk bemutatja a légierő állományának és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem repülő-műszaki szakos hallgatóinak NATO orientációs (később integrációs) felkészítésében nagy szerepet játszó Légierő Művelettámogatási Tanszék és jogelődei szervezési, vezetési, oktatási tevékenységét.

KULCSSZAVAK: NATO orientációs (integrációs) tanfolyam, oktatás szervezés, oktatási területek, együttműködés

The Role of the Air Force Operation Support Department within the Scope of Preparation of Personnel for NATO Operation Procedures

The article presents the NATO orientation and integration preparation of both air force personnel and air force engineer students of the Zrínyi Miklós National Defence University, provided mainly by the Air Force Operation Support Department and its legal predecessors, through their organizational, leadership, and educational activities.

KEYWORDS: NATO orientation and integration course, organizing courses, education areas, cooperation

A NATO 1994 januárjában meghirdette a Békapartnerség (*Partnership for Peace*) programját, ami az Észak-atlanti Szerződés Szervezete és vele partneri viszonyt kialakító volt Varsói Szerződés-beli tagállamok együttműködési programja volt, s amihez Magyarország 1994 februárjában csatlakozott. 1997. július 8-án a NATO többek között meghívta Magyarországot a szövetségbe, ez a csatlakozási tárgyalások megkezdésével járt.¹

✦ e-mail: lszldrjakab@gmail.com; ORCID:0000-0003-2246-3455

1 Külügyminisztérium: Magyarország a NATO-ban p. 1. https://2010-2014.kormany.hu/download/0/7b/20000/magyarorszag_a_NATO-ban.pdf (Letöltés ideje: 2020. 01. 20.)

A tanulmány célja, hogy bemutassa, milyen volt egy oktatási egység úttörő tevékenysége a légierő állományának NATO-felkészítése során.

Jogelőd szervezetek oktatás szervezési tevékenysége (1996–2001)

A Repülőtiszt Főiskolai Kar Szolnokon a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem szervezeteként működött. A kar egyik tanszéke volt az Általános Katonai Tanszék, melynek vezetője 1996. 12. 1-től én voltam. A NATO meghívás hatására felgyorsultak az események az oktatást érintően is.

1996. szeptemberben a kar vezetője delegált 2 fő tanszékvezetőt a Honvédelmi Minisztérium IV-be, ahol elrendelték, hogy az oktatásban sürgősen be kell vezetni a NATO műveleti eljárások oktatását. A Légierő Vezérkar Kiképzési Főnöke megkérdezte tőlünk, hogy melyikünk vállalná el ezt a szép, de sok munkával járó feladatot, amelyre csak én jelentkeztem.

A kiképzési főnök ezt követően tájékoztatót, hogy még abban a hónapban megkapjuk a Honvéd Vezérkar Euro-atlanti Integrációs Munkacsoport által lefordított segédanyagokat, kiegészítő- és szakanyagokat, később a STANAG-eket,² doktrínákat, műveleti eljárásokat a foglalkozásvezetők részére. Gyorsan meg kell tervezni a légierő tiszt és tiszthelyettesi állományának felkészítését, amelyre külön pénzkeret van biztosítva, és már a következő év ősszén el kell indítani az első tanfolyamot. Közben 1998 szeptemberétől a tanszék folyamatosan érintették a katonai felsőoktatásban zajló (később szinte évente végrehajtott) átalakítások. A tanszék megszűnt, és beintegrálták a Katonai Alapozó és Továbbképző Központba, mint Szakalapozó és Továbbképzési Osztály, később Légierő Katonai Alapozó és Továbbképzési Osztály lett belőlünk. 2000-tól 2001. 06. 30-ig a Repülő Műszaki Intézet alárendeltségében, mint Légierő Továbbképzési Osztály oktattunk tovább, közben a létszámunkat 1-1 fővel mindig csökkentették.

A NATO-tanfolyamok megszervezésének 9 fő oktatóval és 1 fő anyagi tiszthelyetessel indultunk, de látható volt, hogy még legalább 6–8 fő külső előadóra is szükség lesz. Kevés oktatónak volt külföldi tapasztalata, ezért kezdetben szinte mindenkinek autodidakta módon kellett elsajátítani a tananyagokat és az adott szakterület angol szakkifejezéseit, rövidítéseit, térképi jeleket és jelzéseket (törzsszolgálati jeleket). Közben folyt a tanfolyamok tervezése, szervezése, el kellett készíteni az adott tantárgyak tantárgyprogramjait, a tanfolyamok anyagi biztosítását, beosztani a külső oktatók óráit, elkészíteni az oktatók óraszerződéseit. Emellett a repülő-műszaki hallgatóknál meglévő órákat is meg kellett tartani. Hetente legalább 2–3-szor este nyolc óráig is benn maradtunk dolgozni, hogy az 1997 őszi határidőt tartani tudjuk.

1997 őszén elindult az első két NATO orientációs tiszti tanfolyam. 1998. január 12–február 8. között végzett a tanfolyamon a későbbi vezérkarfőnök-helyettes, ami azóta is büszkeséggel tölt el. Az első tanfolyam még csak 193 órával indult, ez később, a folyamatosan megkapott anyagok alapján bővült. 1999-ig részt vettünk a légierő tartalékos parancsnoki képzésében is. A lefordított anyagokat 1998-tól már a Honvéd

2 STANAG: Standardization Agreement – Szabványosítási Megállapodás.

Vezérkar Védelmi Tervezési Főcsoportfőnökségtől kaptuk. A tanfolyamrendszer 1999-től 2001-ig további 4 újabb NATO-tanfolyammal egészült ki.

Ezek közül kiemelkedett a 2000-ben először a Honvédségben, a mi szervezésünkben indult vezénylőzászlósi (tiszthelyettesi) tanfolyam. Ennek létrehozását az indokolta, hogy 2000. október 1-je óta ezek az új (NATO-elveknek megfelelő) beosztások már léteztek, csak az (al)egységparancsnokok nem tudtak velük mit kezdeni. Ehhez a tanfolyamhoz eredeti NATO vezénylőzászlósokat is sikerült meghívni. A speciális angol tanfolyamokhoz az addig megkapott NATO-anyagok szakkifejezéseit, rövidítéseit biztosítottuk, mint katonai anyagokat.

A Légierő Művelettámogatási Tanszék (LMT) megalakulása, szervezési és oktatási tevékenysége

A 2001. évi soros átszervezés eredményeként, 2001. 07. 1-től a ZMNE Repülóműszaki Intézetének Légierő Művelettámogatási Tanszéke (LMT) néven folytattuk a munkát, igaz, már csak 5 fő oktatóval és 1 fő anyagi zászlóssal. Az 1997-től eltelt négy és fél év alatt a jogelődöknél felsoroltakon kívül megkaptuk az ország biztonságpolitikáját, a különböző NATO- és hazai doktrínákat, az ország által ratifikált NATO STANAG-eket. A NATO integrációs tiszti tanfolyam óráit már 193 órára (tiszthelyettesít 180 órára) emeltük tanfolyamonként, és bővítettük az oktatott tantárgyakat. A tiszti tanfolyam tantárgyai a következők voltak:

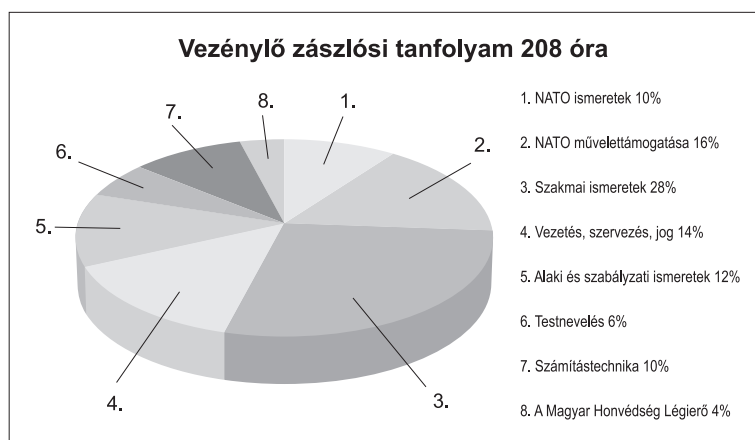
- A NATO szervezeti felépítése, működése;
- A NATO vezetési- és irányítási rendszere;
- NATO-tagországok légierőjének szervezete, működése;
- A NATO Légierő TACEVAL;³
- A NATO integrált légvédelmi rendszer;
- Információs hadviselés;
- Katonai doktrínák;
- Vezetéstudomány;
- Békettámogató és harctámogatási műveletek;
- Katonai és civil kapcsolatok;
- Biztonság és titokvédelem;
- A harckiképzés elmélete;
- Logisztikai és személyügyi támogatás;
- Katonai rendőrség;
- Felderítés és elektronikai harc;
- STO⁴- lövészet (az ellenséges katona megjelenítése a céllapon);
- NBC⁵-védelem (támogatás);

3 TACEVAL: Tactical Evaluation – Egységszintű harcászati értékelés. Allied Command Europe (ACE) Forces Standards. VI. kötet, 2003.

4 STO: Survive To Operate – Egységek túlélő képessége. Allied Command Europe (ACE) Forces Standards III. és VI. kötet, 2003.

5 NBC: Nuclear, Biological, Chemical – Nukleáris, biológiai, vegyi. STANAG 2367: NBC kifejezések és meghatározások. (2004)

- Műszaki támogatás;
- Tereptan és navigáció;
- Katonai pedagógia;
- Tűzvédelem;
- Túlélés;
- Testnevelés;
- Jogi és hadijogi ismeretek;
- Katasztrófavédelem;
- Környezetvédelem;
- A Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikája;
- A Magyar Honvédség Légierő (légiszállítás, béke és harci kutatás-mentés, vezetés és irányítás, légi irányítás, logisztika);
- A Magyar Köztársaság légtérfelhasználásának rendszere;
- Informatika.

1. ábra.
Vezénylőzászlósi tanfolyam
(A szerző saját szerkesztése)

A 2002-ben indult Vezénylőzászlósi tanfolyamok a következő tananyag blokkokból álltak: a NATO-ismeretanyag két részből tevődött össze (1. ábra). Mellette a NATO tiszthelyettesi tanfolyam anyagán felül külön vezetési, szervezési, jogi, alaki és szabályzatismereteket, testnevelést és számítástechnikát is oktattunk, ezek mind szükségesek voltak a beosztás ellátásához.

A szakmai ismeretek a következő főbb oktatási témákat tartalmazta:

- Beosztási feladatok átvétele;
- A vezénylőzászlós helye, szerepe a légierő törzseiben, egységeinél és alegységeinél;
- A parancsnokot támogató feladatok;
- A vezénylőzászlóssal szemben támasztott követelmények;
- A vezénylőzászlós kötelességei;

- Egység (alegység) szintű parancsnoki lánc és vezénylőzászlósi támogató csatorna;
- Sajátos feladatok a személyügyi és humán együttműködés során;
- Feladatok a szakmai kiképzés során;
- A vezénylőzászlós feladatai a harcászati (hadműveleti) és békeidőszaki tevékenységek során;
- Két – NATO tagállam légierőnél szolgálatot teljesítő – vezénylőzászlós előadása arról, hogy hogyan működik a vezénylőzászlós a beosztásában.

Kiemelten kezeltük a NATO-egységek túlélőképessége (STO) előírásait, és ezért indítottuk 2002-ben a két STO-tanfolyamot és a többi NATO-tanfolyamon is végrehajtásra került az STO-lövészet.

Az Egyetem repülő-műszaki szakos hallgatóinak oktatásában az alapképzés utolsó évében a katonai blokkba betettük a NATO eljárásokra épülő következő tantárgyak oktatását:

- A NATO felépítése, működése;
- NATO-doktrínák;
- Béketámogató tevékenységek;
- Repülőcsapatok túlélőképessége STO;
- STO-lövészet;
- Repülőcsapatok környezetvédelme;
- Repülőcsapatok törzsszolgálat;
- Túlélés (és túlélési gyakorlat);
- Műholdas navigáció és katonai tereptan;
- Repülőcsapatok logisztikája;
- Kiképzési metodika;
- Igazgatási ismeretek;
- Repülőcsapatok (harc) művelettámogatása;
- Repülőcsapatok katasztrófavédelmi felkészítése;
- A Magyar Köztársaság várható veszélyforrásai.

Az oktatás gyakorlati oldalához olyan órák tartoztak, amit a hallgatók nagyon értékelték: STO-lövészet (az újdonsága miatt), térképet nemcsak a katonai tereptan órán rajzoltak, hanem a törzsszolgálati, az NBC- és a műszaki támogatási feladatoknál is. A túlélés befejező része Egerben, a felderítő zászlóalj által vezetett nappali és éjszakai túlélési gyakorlat volt.

„A Magyar Köztársaság várható veszélyforrásai” tantárgyat én oktattam, és elvittem a hallgatókat a Paksi Atomerőműbe és Debrecenbe, a menekülttáborba. Nagyon fontosnak tartottam, hogy a hallgatók tisztába legyenek a békeidőben meglévő sugárzó veszélyforrásokkal, azok biztonságos üzemeltetésével, hasznával, de legyenek tisztába azzal is, hogy mit jelent az, hogy egyben veszélyforrás is. Sajnos, a Debrecenben látottak és hallottak: a migráció, mint veszélyforrás, napjainkban meg is valósult. A mi feladatunk volt még az Intézet hivatásos és szerződéses állományának STO lövészeti szinten tartása és a 1/2000. HM rendelet alapján az át- és továbbképzések vezetése. Részt vettünk a légierő részére tartalékos parancsnoki felkészítésben. Saját – tanszéket bemutató – kiadványokat készítettünk, és megalkottuk a tanszék reklám matricáját (világoskék alapon).

A kiadványokat magyar és olasz nyelven készítettük el, a matricákat csak magyar nyelven. Az összes együttműködő, tanszéken oktató (belső és külső) kapott egy-egy példányt a kiadványokból és a matricákból is.

A NATO-tanfolyamok 1997–2005 között

A NATO-tanfolyamok közül az első kettő már 1997 őszén beindult 15-15 fővel. 1999–2001 között évente 16–21 tanfolyam került megtartásra, ami az oktatói állomány nagy leterheltségét eredményezte. 2000-től ezek kiegészültek a speciális NATO-tanfolyamokkal.

A tanfolyamok mindegyike záróvizsgával végződött. Ezt a vizsgabizottság és a kérdező tanárok előtt kellett végrehajtani. A vizsgák két részből álltak: írásbeli és szóbeli vizsgából (kivétel az STO-lövészet, túlélés, műholdas navigáció – ezeknél volt gyakorlati vizsga is). A vizsgaeredmények 90%-a 3,51 felett volt, tehát összességében elérte a jó szintet. A tiszti tanfolyamoknál gyakori volt a 4,00 (vagy e feletti) átlag.

1. táblázat.

A tanszék és jogelődjei NATO tanfolyami oktatási területei (Forrás: a szerző)

<i>Idő-pont</i>	<i>Tanfolyamok száma</i>	<i>A tanfolyam neve</i>	<i>A tanfolyam szervezője és az oktatás végrehajtója</i>	<i>Lét-szám</i>
1997	2	NATO orientációs tiszti tanfolyam	LMT jogelőd	30 fő
1998	10	NATO orientációs tiszti tanfolyam	LMT jogelőd	150 fő
1999	10	NATO orientációs tiszti tanfolyam	LMT jogelőd	140 fő
	10	NATO orientációs tiszthelyettesi tanf.	LMT jogelőd	150 fő
2000	10	NATO integrációs tiszti tanfolyam	LMT jogelőd	140 fő
	10	NATO integrációs tiszthelyettesi tanfolyam	LMT jogelőd	150 fő
	1	Szolgálatvezetői tanfolyam	LMT jogelőd	15 fő
	1	Vezénylő zászlósi (tiszthelyettesi) tanfolyam	LMT jogelőd	21 fő
2001	2	NATO integrációs tiszti tanfolyam	LMT jogelőd	28 fő
	1	Szolgálatvezetői tanfolyam	LMT jogelőd	15 fő
	2	Speciális angol tanfolyam	LMT jogelőd	24 fő
	10	NATO integrációs tiszthelyettesi tanfolyam	LMT	150 fő
	1	Vezénylő zászlósi (tiszthelyettesi) tanfolyam	LMT	21 fő

2002	1	NATO integrációs tiszti tanfolyam	LMT	15 fő
	3	NATO integrációs tiszthelyettesi tanfolyam	LMT	45 fő
	1	Légierő NBC tiszti STO tanfolyam	LMT	10 fő
	1	Légierő század(üteg) ABV tiszthelyettesi STO tf.	LMT	15 fő
	2	Vezénylő zászlósi (tiszthelyettesi) tanfolyam	LMT	22 fő
2003	1	NATO integrációs tiszti tanfolyam	LMT	11 fő
	1	ACEC ⁶ tanfolyam	LMT	10 fő
	1	STO passzív védelem tanfolyam	LMT	13 fő
	1	STO helyreállítási tanfolyam	LMT	10 fő
	1	NATO integrációs tiszthelyettesi tanfolyam	LMT	14 fő
2004	1	NATO zászlóalj törzstiszti tanfolyam	LMT	10 fő
	1	ACEC tanfolyam	LMT	8 fő
	1	NATO integrációs tiszthelyettesi tanfolyam	LMT	14 fő
2004. 3.1-től	2	ACEC tanfolyam	A Repülő Sárkány-hajtómű Tanszéken egyedül külső oktatókkal	14 fő
	2	NATO alegység parancsnoki tanfolyam		12 fő
	1	NATO integrációs tiszthelyettesi tanfolyam		14 fő
	1	NATO logisztikai műveleti tanfolyam		12 fő
1997– 2005		Összesen: 95 db		1328 fő

A Honvédség létszámát folyamatosan csökkentették, így 2001-től a légierő csapatainak is csökkent a létszáma, ezért már a NATO integrációs tiszti és tiszthelyettesi tanfolyamokra beiskolázásra kerülő létszám és a tanfolyamok száma is csökkent.

Együttműködés

A NATO-tanfolyamoknál 1997-től folyamatosan együttműködtünk a Légierő Vezérkar kiképzési főnökével, a követelményeket a tanfolyamokra a légierőtől kaptuk. A tanfolyamok záróvizsgáira mindig a kiképzési főnököt hívtam meg, így személyesen tudta elmondani a vizsgatapasztalatait és azt, hogy esetleg min változtassunk. 2001-től a Légierő Vezérkar Főnök tanácsadója is részt vett, mint vizsgabizottsági elnök.

A tanfolyamok kezdetétől, 1997-től a Honvéd Vezérkar Euro-atlanti Integrációs Munkacsoporttól, 1998-tól a Honvéd Vezérkar Védelmi Tervezési Főcsoportfőnökségtől folyamatosan kaptuk a lefordított és esetenként angol anyagokat az oktatáshoz.

A NATO logisztikai tanfolyamok tervezésénél és szervezésénél a Légierő Logisztikai Főnök helyettesével dolgoztunk együtt, és a tanfolyamok vizsgáira a Légierő Logisztikai Főnököt hívtam meg. Engem egymás után két évben is meghívtak a légierő logisztikai továbbképzésére.

A Honvéd Vezérkar Euro-atlanti Integrációs Munkacsoporttól az első Vezénylő-zászlósi (tiszthelyettesi) tanfolyamhoz kértem NATO-tagországból, ténylegesen

6 ACEC: Air Command and Control Elementary... Course – NATO Légi vezetés és irányítási tanfolyam. Jakab László: ACEC tanfolyam. Bevezető ppt. Szolnok Légierő Művelettmogatási Tanszék, 2002.

szolgálatot teljesítő vezénylőzászlóst. 2 fő amerikai vezénylőzászlóst kaptunk is, így gyakorlatban hallhatták a hallgatók, hogy mit jelent ez a beosztás.

A honvédség által kibocsátott katonai újságokban, folyóiratokban is írtak a NATO-tanfolyamokról. Az Intézet igazgatóhelyettes szervezésében a megyei újságban és a megyei TV-ben is szerepeltünk.

Volt olyan tanfolyam is, ahol a kiképzési főnök elfoglaltsága miatt más helyettesítette őt: 2000-ben a Vezénylőzászlósi (tiszthelyettesi) tanfolyam záróvizsgáján a helikopterezred parancsnoka vett részt, mint vizsgabizottsági elnök és – mivel ez az akkor már az ezrednél is rendszeresített beosztás neki is teljesen új volt – az első felelőtől az összes vizsgakérdés háromnegyedét kikérdezte, annyira érdekelt a beosztással járó feladatrendszer. Az osztályelső 50 percig sikeresen állta a sarat. A Vezénylőzászlósok (tiszthelyettesek) első vizsgatapasztalata alapján minden egyes vizsgázóval az adott egység és alegység parancsnokának küldtem egy útmutatót, hogy mik a feladatrendszerei és hogyan kell működtetni a „Vezénylőzászlósi információs csatornát”.

Az Intézet igazgatóhelyettesével sikerült megoldást találni, hogy az oktatók által megírt jegyzetek gyorsan és elegendő példányszámban elkészüljenek. Az anyagi zászlós a munkájának 50%-ában vezénylőzászlósi feladatokat látott el: fogadta a tanfolyamokra érkező hallgatókat, intézte a szállást, étkezést, ellátta őket tanfolyami jegyzetekkel, füzetekkel, írószerekkel, a térképes feladatokhoz térképekkel.

A számítógépek, az írószerek, papírok, nyomtatványok, fénymásolók (fekete-fehér és színes), fényképezőgép beszerzésére – ahol szükség volt rá pályázatok útján – helyi cégek részvételével került sor.

Jó együttműködés alakult ki az akkori Polgári Védelem vezetőjével: amikor az olasz Légierő Akadémiájáról, Pozzouliból az Intézetben járt a küldöttség, egy bemutató foglalkozást szerveztünk nekik.

Az intézet részeként a tanszéken fogadtuk az olasz Légierő Akadémia küldöttségét. Nagyon érdekelték őket az oktatási tevékenységünk, és a beszélgetés során kijelentették, hogy nem csak mi (magyarok) tanulunk a NATO-tól, ők is (olaszok) tanulnak tőlünk, viszont nem értették az érdekképviseleti szervezetet a Honvédségben. A következő évben sikeres viszontlátogatást tettünk Pozzouliban (Nápoly mellett) és Latinában a repülőezrednél. Az ott tapasztaltakat igyekeztünk az oktatásba bevinni.

Törvény által új lehetőségek nyíltak a katonai felsőoktatásban külső, civil pénzügyi források felhasználásra. A cégek szakképzési hozzájárulás címén adhattak pénzügyi támogatásokat az oktatásra. A tanszékünk egy nagy telefontársaságtól évi 1 millió Ft, egy kis pénzintézettől évi 150 000 Ft szakképzési hozzájárulást kapott. A civil életben divattá váltak a szponzorációk: egymás után két évben a tanszék és jogelődjei nyugdíjas találkozóira sikerrel pályáztunk a legnagyobb olajtársaságnál, egy baromfifeldolgozónál és egy sörgyárnál.

Záró gondolatok

Az újabb átszervezés során, 2004. 02. 28-ai hatállyal az egész tanszéket az Egyetem az Intézettel egyetértésben megszüntette, és 4 fő státuszt átadott a helikopterezrednek. Mivel ezredszinten alezredesi helyek ehhez nem voltak rendelve, ezért a két alezredes oktató a nyugdíjat választotta, egy százados maradt az Intézetnél, egy

őrnagy ment át az egyik oktatói helyre, én egyedül átkerültem a Repülőp Sárkány-hajtómű Tanszékre, mint egyetemi docens. (Ezért van az *1. táblázatban* 2004. 03. 1-étől a megjegyzés.) Az ezrednél végül is gyakorlatilag csak egy fő maradt oktatói helyen, a többi helyet átminősítették. 2005 év végéig a volt oktatóimmal, akik nyugdíjba mentek, az ezredhez átment egy oktatóval, illetve a külső oktatókkal még a betervezett tanfolyami képzéseket és hallgatói képzéseket nagy nehezen sikerült tovább vinni.

2005 decemberében nyugállományba vonultam. 2006 januárjától a NATO-tanfolyamokat és a hallgatói oktatásba bevitt tantárgyakat Szolnokon már nem oktatta senki.

A Légierő Művelettámogatási Tanszékét 2001-ben azért hozták létre, mert a NATO műveleti eljárások szükségessé tették. A régi főiskolai és egyetemi oktatásnak az volt a legnagyobb hiányossága, hogy az akkori harcbiztosító (később támogató) szakfelkészítések középpontjában döntően a szárazföldi haderőnem állt, és nem nagyon volt a szaktanszékeken olyan oktató, aki repülőegységénél szerzett volna tapasztalatot. A szárazföldi egységeknél ugyanis egy dimenzióban kell biztosítási (támogatási) feladatokat tervezni és végrehajtani, a repülőcsapatoknál két dimenzióban. Nekem volt szerencsém a katonai pályafutásom 50%-át a szárazföldnél és másik 50%-át a légierőnél eltölteni. Tapasztalataim szerint mindkét haderőnem oktatási-képzési rendszerében szükség van művelettámogatási tanszékre. A budapesti és a szolnoki tanszék egyesítésével a gyakorlatban megvalósulhatott volna az, hogy Budapesten maradt volna az egydimenziós oktatás, Szolnokon a kétdimenziós. Ráadásul a repülőcsapatoknál létezik egy olyan szervezet, amit katonai tűzoltóegységnek neveznek, és az Egyetemen nincs katonai tűzoltó oktatás, amelyet a Légierő Művelettámogatási Tanszéken 2004 januárjában megterveztünk és 2005-ben külső oktatók bevonásával elindítottunk.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Allied Command Europe (ACE) Forces Standards. III., VI. kötet, 2003.

Honvéd Vezérkar Euro-atlanti Integrációs Munkacsoport: Nyt. sz.: 76/24/1996: ABV védelem. (Segédanyag a foglalkozásvezetők felkészítéséhez.) Budapest, 1996.

Honvéd Vezérkar Euro-atlanti Integrációs Munkacsoport: Nyt. sz.: 21/29: Túlélés. Budapest, 1996.

Honvéd Vezérkar Euro-atlanti Integrációs Munkacsoport: Nyt. sz.: 21/40: ABV műveletek. Budapest, 1996.

Honvéd Vezérkar Euro-atlanti Integrációs Munkacsoport: Nyt. sz.: 21/139: Kiképzés. Budapest, 1997.

Honvéd Vezérkar Védelmi Tervezési Főcsoportfőnökség: Nyt. sz.: 56/14: A katona harci képességei. FM 21-75. Budapest, 1998.

Honvéd Vezérkar Védelmi Tervezési Főcsoportfőnökség: Nyt. sz.: 56/12: Helikopterek alkalmazása a szárazföldi műveletekben. ATP-49(A) Budapest, 1998.

Jakab László: A vegyivédelmi biztosítás fejlesztése, jövője a repülőcsapatoknál. PhD értekezés. Budapest, ZMNE, 1998.

Jakab László: NBC védelem a NATO főbb tagállamai Légierőinél. Jegyzet a Légierő alegységparancsnoki NATO orientációs tanfolyamok részére. Szolnok, 2000. (ZMNE Repülőtisztai Főiskola Könyvtár Nytsz: TK 1039.)

Jakab László: ACEC tanfolyam. Bevezető ppt. Szolnok Légierő Művelettámogatási Tanszék, 2002.

Jakab László: A Légierő csapatainak NBC (ABV) támogatása a NATO AFS STO követelményei szerint. Egyetemi jegyzet. Budapest, ZMNE, 2004.

Külgügyminisztérium: Magyarország a NATO-ban p. 1.

https://2010-2014.kormany.hu/download/0/7b/20000/magyarorszag_a_NATO-ban.pdf

STANAG 2367: NBC kifejezések és meghatározások. 2004.